

Olimpiada Lingüística d'Espanya
Olimpiada Lingüística de España
Espainiako Olinpiada Linguistikoa
Olimpiada Lingüística de España

Exercicis entrenament OLE 2014

02

Desembre 2013

Informació

De la mateixa manera que en el dossier anterior, corresponent al mes de novembre, aquest dossier d'exercicis arreplega una selecció de problemes d'Olimpiades lingüístiques realitzades en cursos anteriors. La finalitat d'aquests problemes és que us exerciteu en la realització dels mateixos, aplicant la lògica i l'enginy.

Com a novetat, s'ha afegit la puntuació dels exercicis, perquè pugueu tenir una noció més clara sobre com es corregiran. En la prova de l'Olimpiada, sabreu quant puntua cada problema, però no tindreu la puntuació desglossada. Recordeu que el temps és un factor important, i que és convenient que calculeu correctament quant aneu a dedicar-li a cada exercici. El temps per a realitzar els sis exercicis en l'Olimpiada és de tres hores.

Us recordem que és molt important llegir detingudament els enuncis dels problemes, ja que en ells trobareu les claus per a resoldre els problemes. Tingueu en compte que la informació que us oferim en els enuncis no està "perquè sí", sinó que pot servir-vos de guia per a una correcta resolució de l'exercici.

Com podreu comprovar, els exercicis varien en dificultat. Però, fins i tot en un mateix exercici, la dificultat també varia. No us desanimeu per açò. És probable que al principi us coste respondre a totes les parts, però ja veureu com, amb una mica d'entrenament, els vostres resultats milloraran molt. A més, tampoc esperem que tots contesteu tot el dossier. El normal és que contesteu una part, i a poc a poc sigueu capaços d'arribar més lluny. Però tot el que pugueu contestar serà avaluat. Per poc que sigueu capaços de resoldre en un problema, aqueixa resposta puntuarà de cara a la final.

Recordeu que no fa falta que tingueu nocions de lingüística o d'altres llengües, tan sol que apliqueu la lògica i el sentit comú, i que us ho prengueu amb ganes.

Ànim!

Equip OLE

Índex

PROBLEMA	AUTOR	PÀGINA
(A) Números en waorani.....	Dragomir Radev.....	3
(B) Tot en família.....	Dragomir Radev.....	4
(C) Cocodril Bardi.....	Catherine Sheard.....	7
(D) Japonés senzill.....	Harold Somers.....	11
(E) La guerra dels punts.....	Patrick Littell.....	12
(F) Parlar com Yoda tu has de.....	Harold Somers.....	15
Críteris de puntuació.....		17

Exercicis adaptats de la *North American Computational Linguistics Olympiad* i de la *All Ireland Linguistics Olympiad*, traduïts i adaptats pel comitè de problemes de l'Olimpiada Lingüística d'Espanya

(A) Números en waorani

(15 punts)

El waorani és una llengua indígena d'Equador. Les següents expressions aritmètiques estan fetes amb números entre l'1 i el 10 en waorani. Cada línia subratllada representa un número diferent de entre l'1 i el 10.

(a) měña měña měña měña + měña go měña = ãẽmãẽmpoke go aroke × 2

(b) aroke² + měña² = ãẽmãẽmpoke

(c) ãẽmãẽmpoke go aroke² = měña go měña × ãẽmãẽmpoke měña go měña

(d) měña × ãẽmãẽmpoke = tipãẽmpoke

I. Podríeu escriure els següents números en woarani?

3=

5=

7=

10=

(B) Tot en família (1/3)

(10 punts)

Moltes llengües es relacionen entre sí per raons històriques. Algunes tenen un antecessor comú i unes altres han agafat emprestades paraules d'una altra llengua. Els lingüistes agrupen aquestes llengües en famílies i en branques segons l'antecessor comú.

Ací us presentem un llistat amb la traducció del primer article de la Declaració universal dels drets humans en 17 idiomes:

A. (*Anglès*) All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.

B. (*Llatí*) Omnes homines dignitate et iure liberi et parelli nascuntur, rationis et conscientiae participes sunt, quibus inter se concordiae studio est agendum.

C. Vsi ljudje es rodijo svobodni in imajo enako dostojanstvo in enake pravice. Obdarjeni sota z razumom in vestjo in bi morali ravnati drug z drugim kakor bratje.

D. Dieub ha parell en o dellezegezh hag o gwirioù eo ganet an holl dud. Poell ha skiant zo dezho ha dleout a reont bevañ an eil gant egile en ur spered a genvreudeuriezh.

E. Tuots umans naschan libers ed equals in dignità i drets. Els sun dotats cun intellet i conscienza edessan agir tanter per in uin spiert dóna fraternità.

F. Toate ființela umane es nasc allibere și egale în demnitate și în drepturi. Ela sunt înzestrați cu rațiune și ambștiință și trebuie să es comporte unii față d'altele în spiritul fraternității.

G. Genir pawb yn rhydd ac yn gydradd â'i gilydd mewn urddas a hawliau. Fe'o cynysgaeddir â rheswm a chydwybod, a dylai pawb ymddwyn i naill at i llall mewn ysbryd cymodlon.

H. Visi žmonės gimsta laisvi anar lygūs savo orumu anar teisėles meues. Jiems suteiktas protas anar sąžinėanar jie turi elgtis vienas kito atžvilgiu kaip broliai.

I. Totu sos èsseres umanos naschint liberos i eguales in dinnidade i in deretos. Issos tenent sa resone i sa cussèntzia i depent operés s'unu cun s'àteru cun ispritu de fraternidade.

J. Gizon-emakume guztiak aske jaiotzen dira, duintasun eta eskubide berberak dituztela; eta ezaguera eta kontzientzia dutenez gero, elkarren artean senide legez jokatu beharra dute.

K. Kai rahvas roittahes välinny dóna tassa-arvozinnu omas arvos dóna oigevuksis. Jogahizele heis on annettu mieli dóna omatundo dóna heil vältämättä pidäy olla keskenäh, kui vellil.

(B) Tot en família (2/3)

L. Všetci ľudia sa rodia slobodní a sebe rovní, čosa týca ich dostôjnosti a práv. Sú obdarení rozumom a majú navzájom jednat' v bratskom duchu.

M. Nascinu tutti l'omi libari è pari vaig donar dignità è vaig donar diritti. Pussedinu a raghjoni è a cuscenza è li tocca ad agiscia trà elli vaig donar modu fraternu.

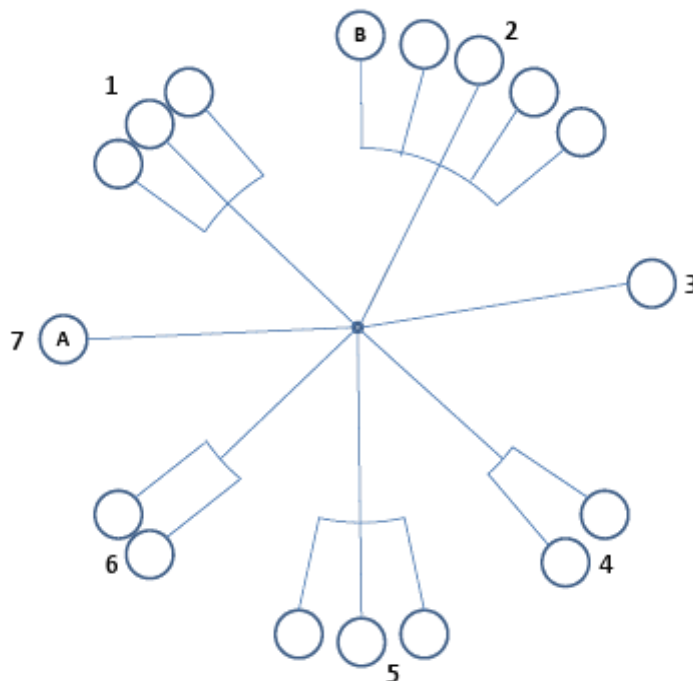
N. Saoláitear na daoine uile saor agus comhionann ina ndínit agus ina gcearta. Tá bauidh an réasúin agus an choinsiasa acu agus dlíd iad féin d'iompar de mheon bhrathreachais i leith a chéile.

O. Visi cilvēki piedzimst brīvaig veure un vienlīdzīgi savāpašcienāun tiesībās. Vaig veureņi anar apveltītu ar saprāla teua un sirdsapziņo, un vaig veureņiem jāizturas citam pret citu brālības garā.

P. Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Heille on annettu järki ja omatunto, ja heidän on toimittava toisiaan kohtaan veljeyden hengessä.

Q. Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi pod względem swej godności i swych praw. Są oni obdarzeni rozumem i sumieniem i powinni postępować wobec innych w duchu braterstwa.

La vostra tasca és identificar les similituds entre aquestes llengües i agrupar-les en set branques de llengües relacionades com es mostra en el diagrama següent:

(B) Tot en família (3/3)

És evident que les llengües es poden agrupar entre si basant-se en les seues similituds. Nosaltres ja t'hem afegit l'anglès i el llatí en les caselles següents.

B1. Completa la taula següent amb les lletres (C a la Q). Dins de cada grup, no importa l'ordre intern de cada idioma. Per exemple, pots escriure tant X, Z, Y com a Z, Y, X.

1						
2	B					
3						
4						
5						
6						
7	A					

B2. Quins grups (no idiomes) estan més lluny de la resta i no estan relacionats amb els altres grups? Introdueix els *números* (sense importar l'ordre) en les caselles següents.

____	____

(C) Cocodril Bardi (1/4)

(15 punts)

CI. El bardi forma part de la família lingüística Nyulnyulan i és l'idioma tradicional del poble bardi, que viu en les comunitats aborígens de One Arm Point i Lombadina – Djarrindin, al llarg de la costa de Kimberley, una regió a l'oest d' Austràlia. Malgrat que prop de mil persones reconeixen el bardi, només unes poques persones el poden parlar de manera fluïda.

En el diagrama que representa la següent escena (avall), fixeu-vos que tant vosaltres com el parlant

esteu enfront del paper. L'ocell està a l'esquerra de la resta i el cangur, a la dreta de tot la resta. El gat està darrere de tot i el cangur davant de tot la resta.

Ací tens unes oracions en bardi que descriuen el diagrama:

Aamba bornkony yaawardon.

Baawa joorroongony garrabalgoon.

Boorroo alaboor yaawardon.

lila alaboor ooranygoon.

lila baybirrony aambon.

Minyaw baybirrony baawon.

Oorany joorroongony baawon.

Yaawarda bornkony aambon.

(C) Cocodril Bardi (2/4)

A partir de les oracions de la pàgina anterior, completa la carta següent amb les paraules del vocabulari bardi. Cada paraula bardi ha d'usar-se només una vegada i no totes apareixen en les oracions.

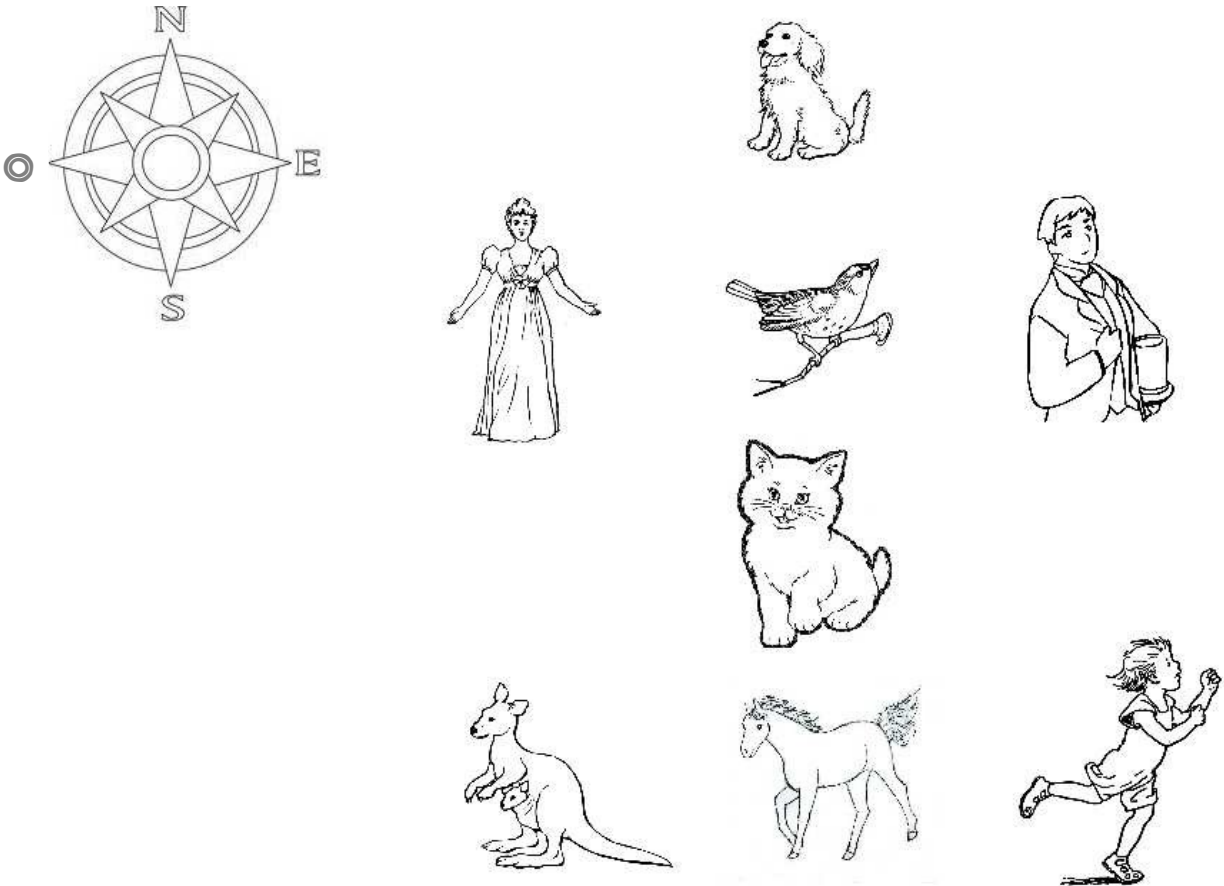
Per fer-te la tasca més senzilla, et donem la clau de dues paraules: pardal (garrabal) i xiquet (baawa).

Bardi	Català	Paraula bardi (número)
1. Aarlgoodony	Gat	
2. Aamba	Gos	
3. Alaboor	Cavall	
4. Baybirrony	Cangur	
5. Boorroo	Home	
6. Bornkony	Dona	
7. Lila	Al costat de	
8. Joorroonggony	Darrere de	
9. Minyaw	Davant de	
10. Oorany	A la dreta de	
11. Yaawarda	A l'esquerra de	
12. Garrabal	Xiquet	13
13. Baawa	Pardal	12

(C) Cocodril Bardi (3/4)

C2. Aquest és el diagrama d'una escena diferent, acompanyat d'una rosa dels vents:

Aquestes són altres oracions sobre aquesta escena:

- Aamba ardi inin boorroogo.
- Aamba baana inin oorany.
- Baawa aalgamadan inin yaawardago.
- Baawa alang inin aambago.
- Garrabal goolarr inin aambago.
- Garrabal goolarr inin baawago.
- lila ardi inin yaawarda.
- lila ardingarr.
- Minyaw baana inin ooranygo.

(C) Cocodril Bardi (4/4)

A partir de les oracions anteriors i amb el que heu après en el primer exercici, completeu la taula amb els símbols dels punts cardinals en català (N, NE, E, SE, S, SO, O, NO) que corresponen a les paraules en bardi.

Cada paraula pot representar a un o més símbols i cada símbol pot aparèixer una o més vegades. Per exemple, en una de les cel·les en blanc, podríeu introduir "E, S" i en una altra "E, N" o només "N". Assegureu-vos de separar amb amb comes els diferents punts cardinals que vulgueu indicar.

Bardi	Punt(s) cardinal(és) en català
Aalgamadan	
Alang	
Ardi	
Baana	
Goolarr	

(D) Japonés senzill

(15 punts)

El japonès s'escriu utilitzant diversos sistemes d'escriptura, incloent caràcters xinesos. Però amb el propòsit d'aprendre a llegir, i en el cas de paraules poc comunes, és molt comú usar un alfabet fonètic, l'*hiragana*.

En la columna de l'esquerra hi ha vuit exemples de paraules senzilles en japonès, amb la seua pronunciació ordenada de manera aleatòria en la columna de la dreta. La traducció al català es mostra solament amb valor informatiu, ja que no realitza cap funció per a la solució de l'exercici.

1. Relacioneu les paraules de la dreta amb la pronunciació de la dreta (8 punts):

1. あか	A. kita 'nord'
2. さと	B. kao 'cara'
3. でんき	C. denki 'electricitat'
4. あさ	D. tsudo 'cada vegada'
5. かつどん	I. asa 'matí'
6. かお	F. katsudon 'porc i arròs'
7. きた	G. aka 'roig'
8. つど	H. sato 'poble'

2. Com pronunciaríeu les següents paraules japoneses? (3 punts)

(a) おでき	'erupció'
(b) だん	'grup'
(c) あと	'després'

3. Com escriuríeu en *hiragana* les següents paraules? (4 punts)

- (a) satsu (bitllet de banc)
- (b) kanten (punt de vista)

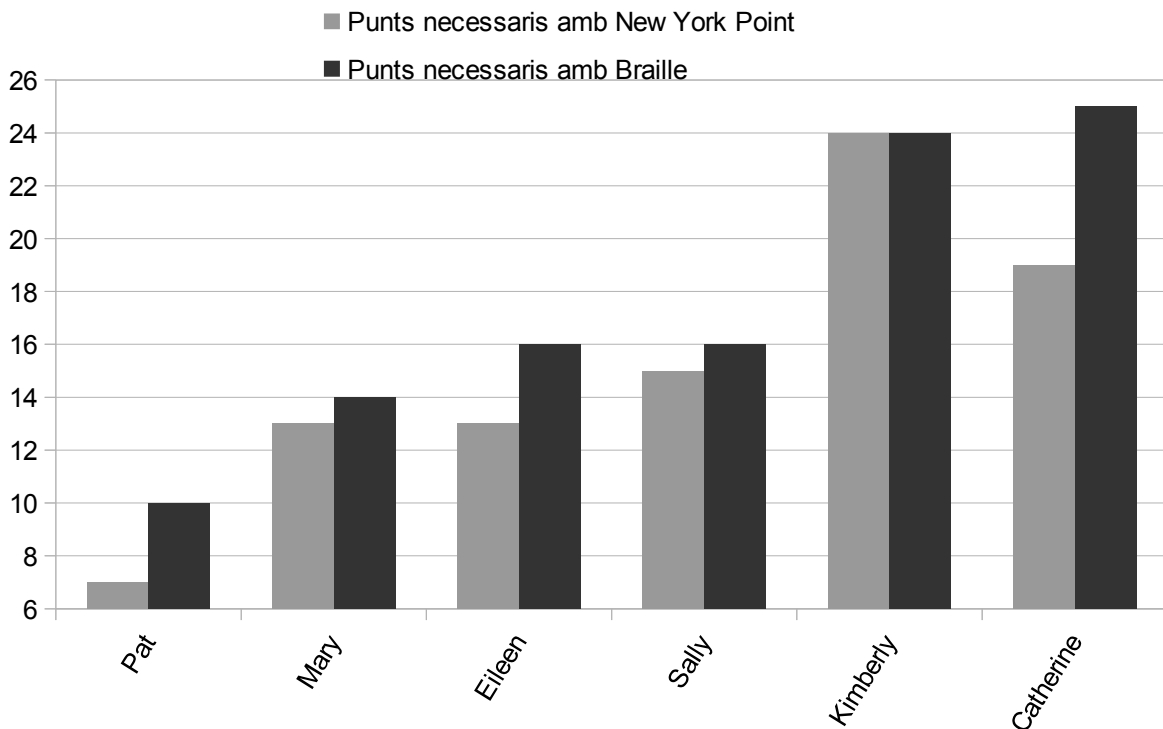
(E) La guerra dels punts (1/3)

(15 punts)

Abans que el sistema d'escriptura tàtil Braille estiguera sòlidament establert en els EUA, el sistema *New York Point* (sistema de punts de Nova York) s'usava àmpliament en l'ensenyament de persones cegues. El *New York Point* va ser desenvolupat durant la dècada de 1860 per William Bell Walt per al *New York Institut for the Blind* (Institut de Nova York per a Persones Cegues), i tenia la intenció de corregir els defectes que va percebre en els estàndards del Braille per al francès i l'anglès.

Les següents sis dècades en l'educació per a persones cegues es coneixen com la Guerra dels punts, ja que es van desenvolupar petits feus entre els defensors del seu sistema local i els del sistema més internacional basat en el Braille. El *New York Point* finalment va ser abandonat després d'una sèrie d'audiències públiques que van convèncer a les autoritats educatives que hauria d'existir un únic estàndard per a tots els angloparlants del món.

Experts d'ambdues parts van sospesar els mèrits de cada sistema. Els defensors del *New York Point* argumentaven que permetent que les lletres variaren de grandària (des d'una matriu de 2x1 fins a una de 2x4, en lloc d'una única matriu de 3x2) es permetia que les lletres més xicotetes utilitzaren menys columnes, resultant en un estalvi d'espai (i de cost!) quan es publicaven textos per a persones cegues. Per exemple, pensem en el nombre de punts necessaris per a escriure els següents noms en cada sistema:

(E) La guerra dels punts (2/3)

També van assenyalar que el *New York Point* tenia una sèrie diferent de lletres majúscules, mentre que el Braille només tenia un signe de puntuació que indicava “majúscula”.

Pel costat dels defensors del Braille, experts com Helen Keller van escriure que el sistema de majúscules del *New York Point* no era intuïtiu i creava confusió (“Freqüentment confonc *D* per *j*, *l* per *b* o *l* per una *o* doble en les signatures, i perd el temps localitzant les lletres majúscules una vegada i una altra”), i que utilitzant el Braille li permetia escriure's amb persones cegues de tot el món.

E1. Les següents paraules a *New York Point* representen (de manera desordenada) els noms *Ashley*, *Barb*, *Carl*, *Dave*, *Elena*, *Fred*, *Gerald*, *Heather*, *Ivan*, *Jack*, *Kathy* i *Lisa*. Quin correspon amb quin? Escriviu la primera lletra del nom que corresponga en la taula.

a.		
b.		
c.		
d.		
e.		
f.		
g.		
h.		
i.		
j.		
k.		
l.		

La guerra dels punts (3/3)

E2. Com escriuríeu els següents noms utilitzant el *New York Point*? (Us proporcionem una quadrícula de 2x4 per a escriure en ella cada lletra a *New York Point*. Podeu escriure com a màxim un punt per cada cel·la).

a. **Billy**

b. **Ethan**

c. **Iggie**

d. **Orson**

e. **Sasha**

f. **Tim**

(F) Parlar com Yoda tu has de (1/2)

(10 punts)

En les pel·lícules de la Guerra de les Galàxies, el personatge de Yoda parlava amb un ordre de paraules particular, pel que sembla un mecanisme deliberat per a fer que aquest personatge sonara de forma diferent i especial. Aquests són alguns exemples del parlar de Yoda:

Fins a ell a tu jo portaré.
Un domini del mal açò és.
Ajudar-los tu podries.
Sempre dos hi ha.
Veritablement meravellosa la ment d'un xiquet és.
Molt per aprendre tu tens.
Quan a 900 anys d'edat tu arribes, tan bon aspecte tu no tindràs.
Perdut un planeta el Maestro Obi-Wan ha.
Començat les Guerres Clon han.
El teu pare ell és.
Inesperat açò és.
Allà jo aniré. Bones relacions amb els Wookies jo tinc.
Chewbacca i Tarfful, a vosaltres jo a faltar trobaré. Bons amics vosaltres sou.
Per la teua ajuda molta gratitud i respecte jo tinc.

No obstant açò, els guionistes estan lluny de ser consistents. De vegades Yoda usa un ordre de paraules ordinaris, com per exemple en "Però ara hem de menjar", o altres alternatives que, encara que poc usuals, són acceptables en català estàndard, com ara "Un poderós Jedi era ell".

FI. La teua tasca consisteix a prendre les següents frases (totes preses de les pel·lícules de la Guerra de les Galàxies) i suggerir com serien en "pur" argot Yoda.

- a. Però ara hem de menjar.
- b. Jo no li puc ensenyar.
- c. El xic no té paciència.
- d. Aquesta persona molt de temps jo he vigilat.
- i. El valor d'un Jedi flueix de la Força.
- f. La por a la pèrdua és un camí cap al costat fosc.
- g. Gran cura han de tenir.
- h. Inquietant és aquest canvi del Canceller Palpatine.
- i. Amb la captura del General Grievous acabarà aquesta guerra.
- j. A un lloc fosc aquesta línia de pensament ens portarà.
- k. Una mica més de coneixement podria il·luminar el nostre camí.
- l. Malalt he caigut.

(F) Parlar com Yoda tu has de (2/2)

- m. El crepuscle està sobre mi i prompte la nit ha de caure.
- n. A l'exili me n'he d'anar.
- o. Les armes no necessitaràs.

Criteris de correcció

(A) Números en waorani: A1. 3'5 punts cada resposta i 1 punt adicional si totes les respostes són correctes. Total: 15 punts

(B) Tot en família: B1: 0'5 cada resposta correcta. B2: 1'25 cada resposta correcta. Total: 10 punts

(C) Cocodril Bardi: C1: 10/11 punts cada resposta correcta. C2: 1 punt cada resposta correcta. Total: 15 punts.

(D) Japonés senzill: D1: 1 punt cada resposta correcta (= 8 punts). D2: 1 punt cada resposta correcta. D3: 2 punts cada resposta correcta. Total: 15 punts

(E) La guerra dels punts: E1. 15/38 punts cada resposta correcta. E2. 15/38 cada lletra correcta en la cel·la correcta. Total: 15 punts

(F) Parlar com Yoda tu has de: F1. 0.6 punts cada resposta correcta i un punt adicional si totes les respostes són correctes. Total: 10 punts.

Total: 80 punts